

CO WARTO WIEDZIEĆ O DYSLEKSJI?

Termin ogólny **DYSLEKSJA ROZWOJOWA** oznacza;

- **specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu** rozpoznawane u dzieci o prawidłowym rozwoju umysłowym,
- spowodowane zaburzeniami niektórych funkcji poznawczych (wzrokowych, słuchowych, językowych), funkcji motorycznych oraz integracji pracy tych funkcji,
- występujące pomimo posiadanej wiedzy, dobrej motywacji do nauki i ćwiczeń.

Specyficzne zaburzenia w uczeniu się mogą występować jednocześnie lub w formie trudności o węższym zakresie:

DYSLEKSJA – specyficzne trudności w czytaniu (zaburzenia zarówno tempa i techniki czytania, jak i stopnia rozumienia treści)

DYSORTOGRAFIA – specyficzne trudności z opanowaniem poprawnej pisowni (dziecko popełnia błędy ortograficzne i inne mimo dobrej znajomości zasad pisowni)

DYSGRAFIA - trudności w opanowaniu kaligrafii, niski poziom graficzny pisma (brzydkie, koślawe litery, trudności z utrzymaniem się w linijce, litery w wyrazach nierówne, źle połączone, itp.)

TYPY DYSLEKSJI wg M Bogdanowicz:

- **dysleksja typu wzrokowego** – u której podłoża leżą zaburzenia percepcji i pamięci wzrokowej oraz koordynacji wzrokowo-ruchowej,
- **dysleksja typu słuchowego** – uwarunkowana zaburzeniami percepcji i pamięci słuchowej (powiązana z zaburzeniami funkcji językowych),
- **dysleksja integracyjna** – kiedy to poszczególne funkcje nie wykazują zakłóceń, natomiast zaburzona jest ich koordynacja (integracja percepcyjno-motoryczna),
- **dysleksja typu mieszanego** – gdy występują zaburzenia zarówno w percepcji słuchowej, jak i wzrokowej.

DYSLEKSJA- MISTRZYNI PARADOKSÓW

Oto kilka przykładów paradoksalnych objawów dysleksji:

- dziecko jest inteligentne, a ma trudności w opanowaniu tak podstawowych umiejętności jak czytanie i pisanie;
- dziecko uczy się dużo więcej niż rówieśnicy, a otrzymuje gorsze oceny i jest posądzane o lenistwo;
- uczeń potrafi rozwiązywać skomplikowane zadania matematyczne, a nie potrafi nauczyć się tabliczki mnożenia;
- dziecko „niby widzi, a nie widzi” (nie ma wady wzroku, a przepisując ze wzoru, popełnia dużo błędów)
- dziecko "umie" (uczyło się w domu więcej niż rówieśnicy), lecz... "nie umie" (podczas klasówki lub gdy jest wezwane do odpowiedzi).

CZĘSTOŚĆ WYSTĘPOWANIA DYSLEKSJI

W literaturze europejskiej podaje się, że dzieci dyslektyczne stanowią 10-15% uczniów. Ostatnie polskie badania stwierdzają, że 15 proc. dzieci ma kłopoty z czytaniem i pisanem na poziomie zerówki i IV klasy, a 13 proc. dzieci to z dysortograficy. To znaczy, że w każdej klasie takie kłopoty może mieć troje dzieci. Głęboką dysleksję ma natomiast statystycznie jedno dziecko w klasie (4%).

ETIOLOGIA czyli podłoże, uwarunkowania tych zaburzeń są wielorakie, tj. dziedziczność, mikrouszkodzenia lub niedokształcenie układu nerwowego z okresu ciąży, porodu i pierwszych miesięcy życia.

Zaniedbanie środowiskowe i dydaktyczne pogłębia zaburzenia i trudności dziecka.

PROFILAKTYKA: dzieci z nieprawidłowej ciąży i porodu, nieharmonijnie rozwijające się (np. z opóźnionym rozwojem ruchowym, rozwojem mowy) to dzieci „ryzyka dysleksji. Im wcześniej zostaną objęte opieką, tym większe szanse, aby zapobiec ich trudnościom szkolnym. **Nie każde dziecko ryzyka dysleksji musi stać się uczniem z dysleksją.**

DIAGNOZOWANIE ZABURZEŃ I ORGANIZOWANIE POMOCY DLA DZIECI DYSLEKTYCZNYCH

Pierwszym ważnym etapem jest **obserwacja dziecka przez rodziców** w domu, a następnie z chwilą przekroczenia przez dziecko progu szkoły - **obserwacja przez nauczyciela** klas początkowych i nauczyciela polonistę. To właśnie te osoby - najlepiej znające dziecko - najwcześniej spostrzegą, „że coś jest nie tak”. Nauczyciel dysponujący odpowiednią wiedzą na temat zaburzeń psychoruchowego rozwoju dziecka, potrafi postawić wstępną diagnozę. Natomiast **profesjonalna diagnoza tych zaburzeń** jest dokonywana w poradniach psychologiczno - pedagogicznych.

Chociaż nie ma jeszcze sposobu na zapobieganie ani na wyleczenie dysleksji można łagodzić jej następstwa. Dziecko może skorzystać z:

- pomocy nauczyciela i pedagoga szkolnego,
- zespołu wyrównawczego lub korekcyjno - kompensacyjnego w szkole,
- terapii indywidualnej i grupowej w poradni psychologiczno-pedagogicznej.

SPOSOBY PRACY Z DZIEĆMI Z DYSLEKSJĄ W DOMU

Najważniejszą zasadą jest, że nie tylko nauczyciel czy terapeuta pracuje z dzieckiem, ale także rodzice w domu, i to naprawdę systematycznie.

Szczegółowe rady, jak pracować i przykłady ćwiczeń rodzice dostaną w każdej poradni psychologiczno-pedagogicznej

Pracując z dzieckiem dyslektycznym należy:

- stosować na przemian czytanie głośne i czytanie ciche utworów ze sprawdzaniem zrozumienia tekstu,
- utrzymywać i powtarzać wiadomości przy każdej nadarzającej się okazji w ciągu dnia,

- stosować wiele ćwiczeń grafomotorycznych doskonalących technikę pisania (przepisywanie rodzi awersję do pisania),
- polecać pisanie ołówkiem w większej liniaturze, szczególnie w początkowym okresie nauki szkolnej,
- należy usuwać wyrazy niepoprawnie napisane tak, by dziecko nie przyswajało sobie w pamięci wzrokowej ich wadliwego obrazu graficznego poprzez: całkowite zamazanie wyrazów z błędem i napisanie ich u góry w sposób poprawny, naklejanie pasków poprawnie napisanych wyrazów w miejsce wyrazów z błędem,
- prowadzić słownik wyrazów trudnych,

Właściwa pomoc dzieciom dyslektycznym to:

- stosowanie różnego rodzaju wzmocnień - zachęt, pochwał, pomocy nauczyciela i pedagoga szkolnego,
- uczenie sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych,
- stała współpraca i wymiana informacji między szkołą a domem.

LITERATURA:

1. M. Bogdanowicz, *Recepty na dobre czytanie i pisanie*, [w:] Jak pomóc dziecku z dysortografią, ODN Zielona Góra 2000
2. M. Bogdanowicz, A. Adryjanek, M. Rożyńska, *Uczeń z dysleksją w domu- poradnik nie tylko dla rodziców*, Operon Gdynia 2007
3. J. Mickiewicz *Jedynka z ortografii? Rozpoznawanie dysleksji, dysortografii i dysgrafii w starszym wieku szkolnym*, TNOiK Toruń 1996
4. B. Zakrzewska, *Trudności w czytaniu i pisaniu*, WSiP Warszawa 1996

Jolanta Piechota pedagog

